

30.04.2021

Komentarz dr Nikodema Saksona dotyczący Seminarium „Nawozowe wykorzystanie zużytych podłoży pieczarkowych”.

23 kwietnia 2021 roku w godzinach 10:00 do 11:30 odbyło się seminarium w formie zdalnej: „Nawozowe wykorzystanie zużytych podłoży pieczarkowych”. Prelegentami byli *Prof dr hab. Jan Łabętowicz i Prof. dr hab. Wojciech Stępień* z Zakładu Chemii Rolniczej SGGW w Warszawie. Zaprezentowano tam dwa zagadnienia: „Wartość nawozowa zużytego podłoża pieczarkowego” oraz „Wymogi prawne z zakresu nawozowego wykorzystania zużytych podłoży pieczarkowych”.

Organizatorami Seminarium byli Fundacja Edukacji i Dialogu Społecznego "Pro Civis" i SBGU. W Seminarium uczestniczyło 15 osób.

Zagadnienie nawozowego wykorzystania podłoża po uprawie pieczarek określane w literaturze międzynarodowej jest jako SMS - spent mushroom substrate - zużyte podłoże pieczarkowe. Zagadnienie te jest szeroko opisywane w literaturze przedmiotu na świecie. Prelegenci skupili się nad jednym z nich, to jest na zagadnieniu, jakim jest nawozowe wykorzystanie podłoża po uprawie pieczarek. Tak na marginesie, to nie jest zużyte podłoże. Podłoże, które usuwamy po zakończonej uprawie jest jedynie uważane za "zużyte", bo taką decyzję podejmuje producent ze względów ekonomicznych. To nie to samo co zużyty olej przekładniowy. Na tym podłożu można uprawiać pieczarkę jeszcze przez kilka rzutów. W przeszłości zbierano nawet 5 rzutów.

Mam wątpliwości odnośnie szacunku ilości podłoża po uprawie pieczarek w Polsce. Przedstawione dane moim zdaniem są istotnie zaniżone. Polska jest największym producentem pieczarek w Europie i produkuje znacznie więcej pieczarek niż przed kilku laty. Oznacza to, że wielkość masy podłoża po uprawie jest znacznie większa obecnie; sądzę że dwukrotnie.

Celem seminarium było, tak ja to rozumiałem, zaprezentowanie procesu wykorzystania podłoża po uprawie pieczarek, jako odpadu poprodukcyjnego poprzez jego utylizację na peletowany nawóz organiczny, realizowaną przez producentów pieczarek. Wartość nawozową podłoża po uprawie pieczarek rozpatrywać można w trzech grupach. Pierwsza, jako źródło składników mineralnych do nawożenia w formie lepszej niż nawozy sztuczne, źródło węgla wykorzystywane do podnoszenia zawartości próchnicy w glebie oraz wapń wpływający na podnoszenie lub stabilizację odczynu. Polska w większości wykorzystuje do produkcji rolnej gleby o niskiej i spadającej zawartości próchnicy oraz łatwo ulegające zakwaszeniu. Oznacza to, że podłoże to jest cennym materiałem do nawożenia gleb w Polsce. Wykorzystanie podłoża po produkcji pieczarek na pelet oznacza:

1. Możliwość wykorzystania go w grupach producenckich, dużych pieczarkarniach lub tworzonych specjalnie przedsiębiorstwach przez producentów pieczarek do jego produkcji.
2. Podjęcie produkcji przez producentów pieczarek, do której nie mają wiedzy i umiejętności oraz przy nie znanym popycie na peletowane podłoże po produkcji pieczarek.

3. Zaangażowanie kapitału własnego i sił. Lepiej jest ciągle inwestować we wzrost produkcji pieczarek, na które ciągle utrzymuje się rosnący popyt.

4. Doprowadzenie do wzrostu kosztów składników mineralnych.

5. Zmniejszoną ilość węgla w stosunku do podłoża bezpośrednio worywanego do gleb. Proces produkcji wymaga przerobu w pryzmach i podsuszenia do poziomu zawartości wody, który umożliwia paletyzację.

6. Zwiększenie również śladu węglowego, gdyż trzeba angażować dodatkową energię, głównie elektryczną w proces jej produkcji.

Jedyną zaletą może być łatwość transportu, ale pytanie - po co, skoro obecnie koszt transportu jest niski ze względu na małą odległość do rolników, którzy je wykorzystują?

Obecnie tylko jedna pieczarkarnia dostarcza rolnikom to podłoże w niezmięnionej postaci. Cała procedura podjęta, aby produkować nawóz, wynika tylko z obaw przed biurokracją, że będzie traktowała je jako odpad.

Powyższa propozycja produkcji peletu wynika z przyjęcia założenia, że podłoże po produkcji pieczarek jest odpadem i podlega recyklingowi. To założenie jest pozbawione podstaw prawnych. Wynika z "radosnej twórczości" inspektorów ochrony środowiska i automatycznego przyjmowania ich stanowiska przez sądy administracyjne. Podłoże po produkcji pieczarek jest biomasą. Proszę zwrócić uwagę na brak kodu w katalogu odpadów UE. Podawany kod odnosi się do masy organicznej roślin lub roślin, które znalazły się poza rolnictwem; na przykład pieczarki trzeba utylizować zgodnie z tym kodem gdy są wycofane ze sprzedaży lub są produktem niebezpiecznym dla ludzi ze względu na zawartość niedopuszczalnych składników.

Myślę, że na problem warto spojrzeć przez rozwiązania jakie obowiązują w innych krajach UE. Moim zdaniem podłoże po uprawie pieczarki, jak i innych grzybów należy kwalifikować jako biomasę służącą do podnoszenia zawartości próchnicy w glebie. Takie podejście nie wymaga certyfikacji i rozwiązuje rozwiązany problem wykorzystania biomasy w rolnictwie jaki ma obecnie miejsce i istniał od stuleci.

Warto zwrócić uwagę na inne zastosowanie tego podłoża jakim jest mulczowanie, co robi się już w sadownictwie; rozwiązanie to eliminuje problem terminów stosowania nawozów organicznych naturalnych. Następnie prowadzonych jest szereg badań nad wykorzystaniem podłoża z oddzielną okrywą ponownie do produkcji kompostu oraz okrywy, której zarzuca się, że do jej produkcji wykorzystuje się nieodnawialne zasoby przyrody.

dr Nikodem Sakson